

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

UKM 05/07

Tilstandsrapport for Den norske kirke 2007

Sammendrag

UKM 2007 er invitert til å komme med innspill til KM 2007 om hva de ser som viktige hovedutfordringer for Den norske kirke og spesielt for ”Ung i kirken”. Noe statistikk og utviklingstendenser er presentert på noen områder. Følgende temaområder er valgt:

Konfirmasjon, gudstjeneste, ungdomsarbeid, rekruttering og utdanning til kirkelige stillinger og ungdomsrepresentasjon i kirkelige råd. UKM kan selvsagt også ta opp andre temaer.

Nedenfor presenteres noen tall og utviklingstrekk som belyser ungdommens oppslutning om sin kirke, samt noen utfordringer og spørsmål:

- Hvilken betydning har konfirmasjonstiden for de unges relasjon og tilhørighet til kirken?
- Hva skjer med kirkens relasjon til de unge etter konfirmasjonstiden
- Hva bør kirken gjøre for at gudstjenestene skal bli attraktive og meningsfulle for ungdommen?
- Hva kan kirken gjøre for at unge skal ta en utdanning med sikte på stilling i kirken?
- Hvordan legge forholdene til rette for at ungdom nomineres og velges inn i kirkelige råd, og at dette kan oppleves som en meningsfull tjeneste?

Bakgrunn

Hvert år utarbeider Kirkerådet en **årsrapport** som viser måloppnåelse i forhold til de resultatmål og satsingsområder som departementet og Kirkemøtet har fastsatt for Den norske kirke.

I tillegg skal det vært fjerde år utarbeides en **tilstandsrapport** for Den norske kirke som fokuserer tendenser og utviklingstrekk i Den norske kirke. Tilstandsrapporten vil være et nyttig verktøy for analyser av virksomheten, for hva som fungerer og ikke fungerer, og som bakgrunnsmateriale for utarbeidelse av satsingsområder og handlingsplaner for kirken.

UKMs behandling av tilstandsrapporten

Kirkemøtet 2007 skal behandle tilstandsrapporten. Men endelige tall for 2006 vil først foreligge 15. juni. Sekretariatet vil først da kunne presentere utviklingen på en rekke aktuelle områder der også 2006-tallene inngår. UKM 2007 vil også få noen aktuelle utviklingstrekk som grunnlag for sine drøftinger.

UKM 2007 vil foruten denne foreløpige tilstandsrapporten også drøfte rapporten ”*Jeg tror jeg er lykkelig. Ung tro og hverdag*”, red Morten Holmquist. Her har 1000 tenåringer svart på spørsmål omkring fritidsaktiviteter, trosoppfatning, hva er viktig i livet osv. Et viktig spørsmål er: Hvordan kan kirken være kirke for dagens og morgendagens ungdom? De innspill, utfordringer og vedtak UKM fatter vil inngå som viktige momenter og utfordringer i den tilstandsrapporten som høsten Kirkemøte skal behandle.

Noen viktige utviklingstrekk

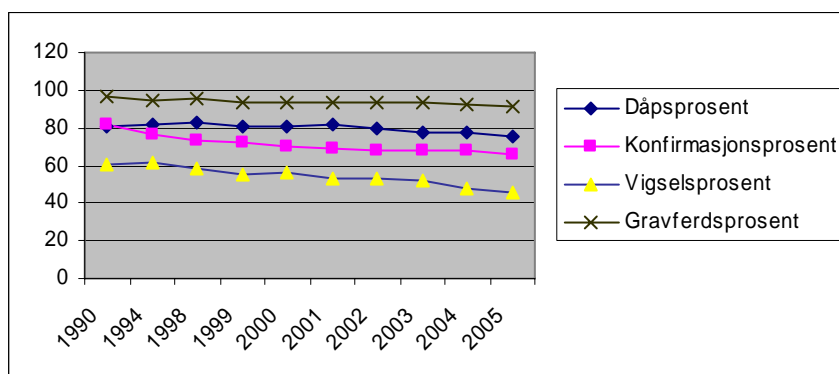
Nedenfor presenteres noen utviklingstrekk frem til 2005 på noen aktuelle områder.

Det er konfirmasjons-, dåps- og vigselstatistikk for perioden 1990 – 2005, statistikk som er tilgjengelig mht. ungdomsarbeid og ungdomsarbeidere i menighetene, rekruttering til kirkelige stillinger og ungdomsrepresentasjon i kirkelige organer.

Konfirmasjonsstatistikk.

Konfirmasjonsutviklingen de senere år viser en betydelig nedgang. Mens 81,4 % av 15-åringene ble konfirmert i 1990 ligger prosenten i 2005 på 66,3%. Men det er store variasjoner mellom bispedømmene.

Tab.1A Utviklingen av de kirkelige handlinger 1990 – 2005 i prosent

Tab 1B Utviklingen av dåps-, konfirmasjons-, vigsel- og gravferdsprosenten 1990 - 2005

	1990	1994	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dåpsprosent	81,2	82	83,1	81	81,1	81,4	79,6	77,7	77,3	75,9
Konfirmasjonsprosent	81,4	76,8	73,3	71,7	70,2	68,5	68,2	67,5	67,7	66,3
Vigselprosent	60,2	62	58,2	55,2	56,1	53,1	53	51,8	47,9	45,5
Gravferdsprosent	96,5	95	95,2	93,9	93,5	93,6	93,4	93,8	92,5	91,4

I 2005 ble det konfirmert over 42 000 unge. Tabell 2 viser at konfirmasjonsprosenten i Oslo bispedømme i 2005 lå på kun 43,4%, mens den i Møre lå på 81,2%.

Innen kommunene og de enkelte sokn kan variasjonene være ennå større. I Oslo kommune (fellesråd) var konfirmasjonsprosenten i 2005 på 37,8%, se tab.3. Oversikten viser at både en del mindre kommuner og større byer har en konfirmasjonsprosent som ligger under 50%.

Ser vi på andelen konfirmerte i forhold til andel 15-åringene som er medlem av Den norske kirke, hvilket gir et mer riktig tall, lå prosenten i 2005 på 76,3%. Men også da er prosenten i Oslo bispedømme svært lav, 59,1%. Det tyder på at i enkelte sokn i Oslo er det svært mange av medlemmene som heller ikke står til konfirmasjon.

En interessant utvikling er at mange ungdommer som ikke er døpt velger konfirmasjon, og derfor må døpes før konfirmasjonsgudstjenesten. Over 1 300 unge har de senere årene blitt døpt på slutten av konfirmasjonstiden.

Analyse av materialet tyder på at menigheter som har satset på konfirmasjonstiden og menigheter som har kateket og ungdomsarbeid klarer å opprettholde en høy konfirmasjonsprosent og at det også kan skje en økning, men de som ikke har ressurser kan ha en forholdsvis dramatisk nedgang over få år.

I *Tilstandsrapporten for Den norske kirke 2002 – 2003* oppsummeres kapitlet om konfirmasjon et avsnitt som med fordel kan gjentas i 2007:

Konfirmasjonstiden er viktig for de unges forhold til kirken ikke bare i ungdomstiden, men for hele livet. De alvorlige konsekvensene av at unge ikke velger å konfirmeres i kirken, vil først bli tydelig senere i livet. Erfaringer både fra Norge og fra Sverige, som i lengre tid har hatt en lav konfirmasjonsprosent, synes å vise at de som konfirmeres, i

langt større grad enn de som ikke konfirmeres i kirken, senere i livet kommer til å gifte seg i kirken, døpe sine barn i kirken og opprettholde kontakten med kirken. Dessuten fører ofte konfirmasjonstiden til en fornyet kontakt med kirken blant konfirmasjonsforeldrene. Konfirmasjonstiden synes derfor å være viktigere og alvorligere for folks forhold til kirken enn kirken kanskje har vært klar over.

Tab.2 Dåps- og konfirmasjonsprosenten i bispedømmene 2004 - 2005

Bispedømme	Døpte 2004	Dåpsprosent	Døpte 2005	Dåpsprosent	Konfirm. 2004	Konfirmprosent	Konfirm 2005	Konfirmprosent	%konfirm av medl 15-åringer
Oslo	4582	42,9	4567	41,8	3247	43,5	3351	43,4	59,1
Borg	5254	75,7	4983	74,2	4844	59,9	4968	58,2	68,1
Hamar	3485	95,6	3370	94,5	3411	71,7	3521	70,1	77,7
Tunsberg	4018	77,4	4060	79,0	3943	62,4	3829	59,5	69,7
Agder og Telem	3945	81,5	3863	81,5	4003	66,8	4058	65,5	77,7
Stavanger	4485	83,1	4246	77,9	4230	74,9	4429	74,2	84,9
Bjørgvin	6275	86,9	6041	84,1	6248	79,6	6097	76,4	84,8
Møre	2949	100,1	2810	100,3	2958	84,5	2859	81,2	88,0
Nidaros	4261	88,2	4226	85,8	3961	72,1	4148	73,2	79,9
Sør-Hålogaland	2456	95,0	2472	95,4	2599	77,0	2552	74,7	80,7
Nord-Hålogal	2332	86,7	2378	86,3	2188	71,5	2298	71,0	77,2
Sum	44042	77,3	43016	75,9	41632	67,7	42110	66,3	76,3

Utfordring:

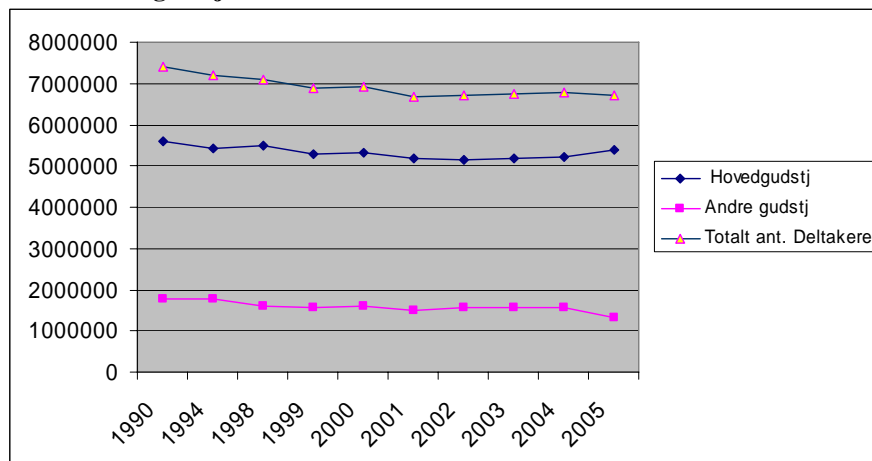
- Hvilken betydning har konfirmasjonstiden for de unges relasjon og tilhørighet til kirken?
- Hva skjer med kirkens relasjon til de unge etter konfirmasjonstiden

Gudstjenester og gudstjenestedeltakelse

Gudstjenestene utgjør kirkens hovedsamlinger. Antall gudstjenester har ligget forholdsvis konstant på ca 70 000 pr år. Tabell 4 viser at vel 6,7 millioner mennesker er til stede på en gudstjeneste pr år, men at deltakelsen har sunket. I gjennomsnitt var det 104 personer til stede ved gudstjenestene på søn- og helligdag.

Kirkemøtet har satt i gang en omfattende gudstjenestereform etter initiativ bl.a. fra UKM 2003 (UKM 05/03), og det gjøres nå ulike forsøk med ulike sider ved gudstjenesten. I en slik overgangsfase der gudstjenestelivet fornyes, er det særlig grunn for å lytte til ungdommens reaksjoner og ønsker.

Tab.4 Antall gudstjenestedeltakere i 1990 – 2005

Om gudstjenesten skal fremstå som menighetens hovedsamling, må en stille spørsmål om hvorfor den ikke gjør det for mange av medlemmene. Mange og kanskje flere nå enn tidligere, deltar i forbindelse med kirkelige handlinger, men den jevne kirkegangen hos de aktive i sin menighet synes en god del steder å vise en nedadgående tendens.

Det foreligger ikke noen opplysninger om hvor stor del av gudstjenestedeltakerne som er ungdommer. Noen steder synes imidlertid andelen å være svært lav, mens andre steder er den svært høy. Konfirmantenes medvirkning og deltakelse i gudstjenestene har mange steder bidratt til en kreativ nytenkning, samtidig som ungdommene har andre samlinger som ikke fremgår av statistikken.

Spørreundersøkelsen ”Folkekirke 2000” fra Stiftelsen Kirkeforskning KIFO, hadde en del spørsmål om medlemmenes forhold til om hvor ofte en er til stede ved en gudstjeneste, og om det er noen sider ved gudstjenesten som en liker godt og om opplevelsen av gudstjenesten, se tab. 5.

Tab. 5 Har du vært på gudstjeneste i løpet av de siste 12 måneder i forbindelse med...

	Totalt %	Aldersgrupper (i prosent)		
		18-34 år	35-54 år	55-79 år
Dåp, konf, bryllup eller begravelse	77	70	77	83
Julehøytiden	33	30	33	38
Andre religiøse høytider (påske, pinse)	11	8	11	16
17. mai	9	5	7	15
Olsok	1	1	1	2
1. mai	1	0,4	1	2
Allehelgensdag	7	3	6	11
En vanlig søndag	22	14	23	30
Jeg har ikke vært på gudstj. i løpet av de siste 12 måned.	22	24	19	21

Utfordring:

- Hva bør kirken gjøre for at gudstjenestene skal bli attraktive og meningsfulle for ungdommen?

Ungdomsarbeid i kirken

Det foreligger ingen god oversikt som viser omfanget av barne- og ungdomsarbeidet i kirken, hvor mange som er engasjert i frivillig ungdoms- og menighetsarbeid eller hvor mange ungdom som er ansatt i ulike stillinger i menigheten, som ungdomsarbeidere og lignende. Mye av dette arbeidet foregår i regi av ulike frivillige kristelige organisasjoner og blir derfor ikke naturlig rapportert inn via *Kirkelig årsstatistikk* av menighetsrådet med mindre det anses å være en integrert del av menighetens arbeid.

Den kirkelige statistikken inneholder få opplysninger om ungdom. Den har en rubrikk som gjelder menighetens antall opplærings- og diakonale tilbud til unge i ungdomsskolealder (unntatt konfirmanter), konfirmanter (utenom obligatorisk undervisning) og unge etter konfirmasjonsalder. Dette sier kun noe om antall tilbud den enkelte menighet hadde og ev hvilke typer tilbud dette var. En slik oversikt for årene 2005 og 2006 vil først foreligge senere i år.

Statistikken for noen år siden viser at det var ca 15 000 frivillige ledere og medarbeidere

innen barnearbeid, ca 10 000 innen ungdomsarbeid og ca 18 000 innen diakoni.

Stillinger i menighetene – utdanning til kirkelige stillinger

Av vel 6 100 ansatte foruten prestene (ca 1 400), er det 480 stillinger (ca 300 årsverk) som innehas av personer under 30 år. Hvilke typer stillinger de unge har viser ikke statistikken, men en god del av disse er ansatt i barnehage.

Det foreligger ikke tall som viser hvor mange som tar utdanning med sikte på en kirkelig stilling. Mange tar utdanning som kan være relevant både innen kirken og i andre typer stillinger. UKM 2004 drøfter behovet for stillinger i kirken.

Utfordring

- Hva kan kirken gjøre for at unge skal ta en utdanning med sikte på en stilling i kirken?

Ungdomsrepresentasjon i kirkelige råd

Ved **menighetsrådsvalget** 2005 var man langt fra Kirkemøtets målsetting at 20% av medlemmene i de kirkelige rådene bør være ungdom under 30 år. Ved **bispedømmerådsvalget** 2006 ble det valgt inn minst en ungdom under 30 i hvert bispedømme.

Utfordring:

- Hvordan legge forholdene til rette for at ungdom nomineres og velges inn i kirkelige råd, og at dette kan oppleves som en meningsfull tjeneste?